

Nadere Toelichting bij ons voorstel Speciale Trekkingsrechten in te zetten als instrument tot schuldvermindering .

Bob Goudzwaard

A. Het door ons ingediende en door de derde kamer aangenomen voorstel.,

1. Het blijft verbijsterend om te zien , hoe ondanks prachtige plannen tot schuldkwijtschelding, zoals van de G 8, de totale schuldenlasten van de arme landen per saldo niet afnemen maar noch steeds toenemen. Elk jaar betalen ze aan rente en aflossing meer dan het bedrag dat aan vrije giften en officiële hulp (ODA) binnenkomt. De hardnekkigheid van die schulden en schuldenlasten, daar zijn de monetaire experts het wel over eens, heeft direct te maken met het feit, dat de banken (en overheden) in de rijke landen het monopolie hebben wanneer het om het scheppen (aanmaken) van nieuw internationaal geld gaat (dollars, euro's, yens, Britse ponden en Franse of Zwitserse francs). Armere landen hebben dat voorrecht niet, en moeten dus ofwel tegen de klippen op exporteren, ofwel van buitenlandse banken of het IMF lenen, om aan de valuta te komen die ze voor hun invoer nodig hebben. Maar zo blijft door deze uiterst eenzijdige situatie de buitenlandse schuldenlast voor die landen bestaan, ondanks alle goedbedoelde pogingen tot schuldvermindering (waarvan de laatste trouwens maar op 2% van hun totale uitstaande schuld betrekking heeft).

2. De Derde Kamer behoort een signaal af te geven dat ingaat tegen de vanzelfsprekendheid dat het alleen de rijke landen en banken zijn die direct van het voordeel van internationale geldschepping profiteren (het zogenaamde seignorage –voordeel). Dat kan, omdat er één soort internationaal geld bestaat die niet door de rijke landen en hun banken, maar door het Internationale Monetaire Fonds wordt aangemaakt: de zogenaamde Speciale Trekkingsrechten of SDR's, die in een soort trekkingsronde aan alle leden/lidstaten van het IMF kunnen worden uitgedeeld, maar ook een meer gericht oogmerk kunnen hebben . Zo werd in 1997 een speciale trekkingsronde ingesteld ten bate van de vroegere Sovjetrepublieken. Zij mochten speciaal profiteren van dit aldus aangemaakte nieuwe wereldgeld, maar dat gold niet voor de bulk van de meeste arme landen.

3. Het is de hoogste tijd geworden, een eerste stap te zetten ter doorbreking van het geldscheppingsmonopolie van de rijkste landen en hun banken; de armste landen moet althans een redelijk aandeel in de directe baten van internationale geldschepping werden gegund. Dat bleek ook de mening te zijn van onze ambassadeur Ruud Lubbers, toen hij in onze bijeenkomst van 11 juni in Amsterdam uit de zaal dit voorgelegd kreeg. Zijn antwoord was dat ook hij van mening was dat het wapen van de schepping van SDR's veel te weinig tegen de groeiende schuldenlasten van de armste landen werd ingezet.

4. Als derde kamer horen we op deze visie van dhr Lubbers in te haken. Met name door aan de minister van Ontwikkelingssamenwerking te verzoeken,
- zich zo mogelijk met enkele Europese collega-ministers zich binnen het IMF, waar Nederland lid van is, sterk te maken voor een ronde van Speciale Trekkingsrechten, die met name betrekking moet hebben op alle SILIC's (severely indebted low income countries), in aansluiting en ter versterking van de recente G8 voorstellen tot gedeeltelijke kwijtschelding van hun schulden .

B. Nadere toelichting.

Speciale trekkingsrechten worden af en toe door het IMF in kritieke situaties ingezet. De mogelijkheid hen te emitteren is 1969 in het leven geroepen. De verdeling over de lidstaten is overeenkomstig de omvang van hun GDP en hun export (de zgn. Mattheusregel: wie heeft die zal gegeven worden). Deze speciale soort van internationale liquiditeit kan door overheden worden ingeruild voor gewone valuta, niet door burgers. Een tweede verschil met gewone valuta is dat SDR's rentedragend zijn, je krijgt er rente voor zolang je ze aanhoudt, en betaalt rente als je ze aanwendt (de rente zit net boven de 2 %). Ze mogen alleen worden geschapen met de beruchte 85% meerderheid binnen het IMF. Jim Wolfensohn poogde de weigering van de grote lidstaten geen SDR's meer uit te vaardigen (de US ziet dat als een afbraak van de positie van de dollar) te doorbreken, maar ving bot. De laatste gewone uitgifte van SDR's was in 1981. Tot in 1997 Rusland en de ex-ovjetrepublieken in grote geldnood raakten. In 'George Soros on Globalization' (New York 2002) vertelt deze ijdele topspeculant en topexpert b.v. het volgende verhaal: 'In 1997 the IMF members agreed to amend the IMF articles to allow a single special 'equity' allocation of SDR's that would channel a bigger share to the former Soviet Republics and other transition countries as well poorer member countries than would result from the standard quota-based distribution' (p 77) Het ging om 21.443 miljard dollar (waarvan toch nog altijd tweederde naar de rijke landen).

Deze beperkte doorbraak vormde voor ons de achtergrond van ons voorstel om opnieuw een klein stapje te zetten op weg van de beëindiging van het geldscheppingsmonopolie van de rijkste landen waar het de internationale liquiditeiten betreft (nu nog vnl. sleutelvaluta). Rond 1977 deden de monetaire experts in de wereld onder leiding van Triffin al een poging de sleutelvaluta geleidelijk in de wereld te gaan vervangen door SDR's, maar dat werd getroffen door een US veto (opnieuw vrees voor machtsverlies). Interessant is ook het initiatief van de Amerikaanse democratische partij in het Huis van Afgevaardigden in 1987 om te komen tot de uitgifte van 'special purpose SDR's.' Ewald Engelen schrijft daarover in zijn boek 'De mythe van de markt' (het Spinhuis 1995, p. 190): 'Deze SDR's waren bestemd voor de landen met de grootste schuldenproblemen, om daarmee een deel van hun buitenlandse schuld af te kopen. De regering Reagan zag hierin echter een aantasting van de hegemonie van de dollar en wist het voorstel op een zijspoor te rangeren' (verwijzing naar Browne 1994, Alternatives to the IMF, in: J Cavanagh et al, Beyond Bretton Woods, Alternatives to the global economic order, Pluto Press, p. 69).

Het verzet tegen het opnieuw gebruiken van dit instrument zal groot zijn, maar zelfs een radicale afwijzing van de kant van de US verheldert tegelijkertijd wel de posities. Het tegenargument dat ongetwijfeld zal worden gebruikt is dat het de inflatie in de wereld bevordert gegeven al de enorme aanwas van financiële liquiditeiten. Maar waarom zou die bestaande aanwas als gegeven moeten worden aanvaard? Wereld - economisch hoort die Westerse vorm van geldaanmaak eens ten bate van de tweederde wereld in te krimpen.

Bob Goudzwaard